

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10812/1/T_LYAKH_T_CHECHKO_KSPiSR_IL.pdf

Шевченко, Н., & Швігл, О. (2017). Аналіз поняття «кар'єра» в теоріях зарубіжних науковців. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 4(11), 105–111. <http://orgpsy-journal.in.ua/index.php/opep/article/view/119>

— 96 —

УДК 377/378:[33:316.334.23]-052:[005.336.2:316.477]

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ КАР'ЄРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ

Олександр Крячек,
аспірант Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0009-0002-5810-9538>
e-mail: alexkryachek@gmail.com

Анотація. Розглядається розвиток кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємництва у процесі підготовки, який вимагає інноваційних, орієнтованих на практику освітніх стратегій. Наведені сучасні підходи наголошують на активному навчанні через завдання, що базуються на проблемах і проєктах, часто із залученням реальних бізнес-сценаріїв та співпраці з партнерами з галузі: симуляції, аналіз конкретних ситуацій та інкубатори підприємництва, цифрові інструменти та онлайн-платформи, програми наставництва та семінари з м'яких навичок додатково підтримують особистий та кар'єрний розвиток, покращуючи комунікативні навички, лідерські якості та здатність до адаптації.

Ключові слова: фахова передвища освіта, ринок праці, професійна орієнтація, кар'єрна компетентність, здобувачі фахової передвищої освіти.

INNOVATIVE METHODS FOR DEVELOPING THE CAREER COMPETENCE OF FUTURE BACHELORS IN BUSINESS ECONOMICS DURING THE TRAINING PROCESS

Oleksandr Kriachek,

*Postgraduate Student of the Institute of
Vocational Education of NAES of Ukraine*

Abstract. The development of career competence of future bachelors in business economics in the training process, which requires innovative, practice-oriented educational strategies, is considered. The modern approaches presented emphasize active learning through problem- and project-based tasks, often involving real-life business scenarios and collaboration with industry partners. Simulations, case studies, and entrepreneurship incubators promote the development of strategic thinking, creativity, and decision-making skills, while internships and cooperative education provide practical experience and professional recognition. Digital tools and online platforms play an important role, allowing students to earn micro-credentials, build professional portfolios, and participate in global virtual internships. Mentoring programs and soft skills workshops further support personal and career development by improving communication skills, leadership qualities, and adaptability.

Keywords: higher vocational education, labor market, career guidance, career competence, higher vocational education seekers.

У міру того як світова економіка продовжує швидко розвиватися під тиском технологічних інновацій, нестабільності ринку та мінливих потреб у робочій силі, заклади освіти переоцінюють традиційні педагогічні підходи на користь більш динамічних, оперативних та орієнтованих на майбутнє методів. Метою є не тільки передача теоретичних знань, а й виховання набору практичних, когнітивних та міжособистісних навичок, що дають змогу випускникам досягти успіху в реальних економічних умовах. Це вимагає інноваційних методів, які інтегрують академічне навчання з професійним розвитком, узгоджуючи результати освіти зі складними реаліями ділового світу.

Однією з найбільш впливових інновацій у навчанні студентів бізнес-економіки є інтеграція систем досвідного навчання в навчальну програму. Шляхом моделювання реальних економічних умов за

допомогою кейс-стаді, бізнес-симуляцій, консультаційних проєктів та стажувань університети дають студентам можливість подолати розрив між абстрактною теорією та конкретним застосуванням. Цей досвід спонукає студентів застосовувати економічні моделі та аналітичні інструменти до реальних бізнес-проблем, покращуючи їхні навички вирішення проблем, стратегічного мислення та прийняття рішень. Більше того, співпрацюючи з реальними компаніями, студенти отримують уявлення про організаційні структури, динаміку ринку та професійну комунікацію, що є критично важливими аспектами кар'єрної компетентності.

Тісно пов'язаним з досвідним навчанням є зростання популярності проєктної та міждисциплінарної освіти, де студенти працюють у командах над вирішенням складних, відкритих проблем, що відображають багатогранний характер сучасних бізнес-викликів. Ці проєкти часто передбачають співпрацю зі студентами інших дисциплін, таких як інформаційні технології, маркетинг або міжнародні відносини, що відображає міжфункціональний характер сучасного бізнес-середовища. Завдяки цьому процесу співпраці студенти, які вивчають економіку підприємництва, вчаться критично мислити, вести переговори, керувати часом та брати на себе керівні ролі, що значно сприяє їхній працевлаштованості та професійній ефективності (Алексеева та ін., 2019).

Ще одна межа у розвитку кар'єрної компетентності полягає у використанні цифрових платформ та технологій. Програми з бізнес-економіки все частіше включають цифрові інструменти як у процес викладання, так і в процес навчання. Платформи для аналізу даних, фінансового моделювання та бізнес-прогнозування зараз регулярно використовуються в курсовій роботі, надаючи студентам технічні навички, необхідні роботодавцям. Більше того, використання віртуальних симуляцій, ігрових навчальних середовищ та інструментів для онлайн-співпраці сприяє розвитку цифрової грамотності та адаптивності – ключової риси в світі, що швидко цифровізується. У цьому контексті цифрова компетентність – це не просто технічні навички, а невід'ємна частина професійної підготовки до кар'єри в бізнесі та економіці (Алексеева та ін., 2021).

М'які навички, які часто недооцінюються в традиційній економічній освіті, отримують нову увагу завдяки інноваційним педагогічним моделям. Комунікація, емоційний інтелект, переговори та лідерство все частіше включаються до навчальних програм за

допомогою рольових ігор, рефлексивного письма та взаємної оцінки. Крім того, програми наставництва та заходи з налагодження контактів за участю професіоналів галузі пропонують студентам постійний зворотний зв'язок та ознайомлення з професійними очікуваннями. Такий тип постійної взаємодії з бізнес-спільнотою дає змогу студентам сформувати реалістичне уявлення про свої майбутні ролі та обов'язки, а також розширити професійні мережі – важливу складову розвитку кар'єри.

Глобалізація бізнесу вимагає нового типу випускників економічних спеціальностей – таких, які не тільки компетентні на місцевому рівні, але й обізнані в глобальних питаннях. Щоб задовольнити цей попит, заклади освіти впроваджують програми віртуального обміну, спільне міжнародне навчання в режимі онлайн та можливості навчання за кордоном, спеціально розроблені для студентів, які вивчають економіку підприємництва. Ці програми надають студентам уявлення про міжнародні ринки, культурне розмаїття та глобальні економічні тенденції. Такий досвід сприяє розширенню світогляду та підвищенню конкурентоспроможності випускників як на місцевому, так і на глобальному ринках праці (Гриценко, 2017).

Не менш важливим для розвитку кар'єрної компетентності є персоналізація навчання. Застосування моделей освіти, орієнтованих на компетентності, дає змогу студентам прогресувати у власному темпі, виходячи з їхнього володіння конкретними навичками та результатами навчання, а не з часу, проведеного в аудиторії. Завдяки індивідуальним навчальним програмам студенти можуть визначити свої сильні сторони та цілеспрямовано працювати над своїми слабкими сторонами. Відділи з працевлаштування також використовують інструменти на основі даних, щоб пропонувати індивідуальні послуги з профорієнтації, оцінки навичок та підбору вакансій, забезпечуючи кращу підготовку студентів до конкретних кар'єрних траєкторій у галузі бізнес-економіки (Лозовецька, 2015).

Інноваційні методи оцінки використовуються не тільки для оцінки знань студентів, але й для оцінки того, як вони застосовують свої знання. Портфоліо, бізнес-плани, презентації та спільні проекти все частіше використовуються як альтернатива традиційним іспитам. Ці оцінки краще відображають вимоги робочого місця, де результати вимірюються за результатами та впливом, а не за механічним запам'ятовуванням. В результаті студенти закінчують навчання з більш

чітким розумінням своїх можливостей та конкретним підтвердженням своїх компетенцій, які вони можуть представити майбутнім роботодавцям.

Розвиток кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємництва у процесі підготовки більше не обмежується лише набуттям теоретичних знань. Він вимагає багатогранного та інноваційного підходу до освіти, що поєднує в собі досвід навчання, цифрову грамотність, міждисциплінарну співпрацю, розвиток м'яких навичок, глобальну відкритість та індивідуальне керівництво. Ці методи не тільки готують студентів до безпосередніх вимог ринку праці, але й надають їм гнучкість, стійкість та передбачливість, необхідні для досягнення успіху в непередбачуваному економічному майбутньому. Застосовуючи такі інновації, заклади вищої освіти відіграють ключову роль у формуванні покоління економістів, які не тільки мають високий академічний рівень, але й володіють професійними навичками (Крячек, 2024a).

Інноваційні методи розвитку професійної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємництва у процесі підготовки стосується важливого перетину вищої освіти, потреб ринку праці та мінливих очікувань роботодавців у ХХІ столітті. У міру того, як глобальний ринок праці стає все більш складним і технологічним, традиційного академічного навчання вже недостатньо, щоб надати студентам необхідні навички для успішного працевлаштування. Кар'єрна компетентність тепер охоплює не тільки академічні знання, а й м'які навички, адаптивність, цифрову грамотність, вміння вирішувати проблеми, критичне мислення та здатність орієнтуватися в динамічному професійному середовищі. Щоб відповісти на ці виклики, заклади освіти застосовують інноваційні підходи, що поєднують педагогічні досягнення з практичним застосуванням (Крячек, 2024b).

Цифрові технології також відіграють центральну роль у розвитку кар'єрної компетентності. Віртуальні стажування, цифрові портфоліо та онлайн-платформи для навчання дають студентам можливість набувати та демонструвати навички поза межами аудиторії. Моделі освіти, орієнтовані на компетентності, де студенти просуваються вперед після оволодіння конкретними навичками, пропонують більш персоналізовані та гнучкі шляхи до професійної готовності. Крім того, використання інструментів на основі штучного інтелекту для планування кар'єри та оцінки навичок дає змогу студентам отримувати індивідуальні відгуки та виявляти прогалини в своїх компетенціях,

сприяючи таким чином постійному самовдосконаленню (Крячек, 2024с).

У цьому інноваційному середовищі не можна не брати до уваги роль наставництва та коучингу. Заклади освіти все частіше співпрацюють з професіоналами галузі, щоб запропонувати програми наставництва, в рамках яких студенти отримують професійну орієнтацію, інформацію про тенденції в галузі та відгуки щодо професійного зростання. Такі міжособистісні зв'язки підсилюють мотивацію та заповнюють прогалину між академічною підготовкою та очікуваннями на робочому місці (Крячек, 2024d, 2025a).

Завдяки міжнародній співпраці, програмам віртуального обміну та можливостям навчання за кордоном наголошується на глобальній компетентності та культурній обізнаності. Ці досвіди знайомлять студентів з різноманітними стилями роботи та розширюють їхнє розуміння глобальних проблем, роблячи їх більш адаптивними та культурно обізнаними –рисами, які високо цінуються на міжнародних ринках праці.

Розвиток кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємництва у процесі підготовки все більше залежить від імпульсивного, міждисциплінарного, технологічно вдосконаленого та персоналізованого навчального досвіду. Ці інноваційні методи не тільки узгоджують академічні результати з потребами ринку, але й дають студентам можливість самостійно керувати своїм професійним розвитком, забезпечуючи їм не тільки працевлаштування, але й адаптивність та стійкість у постійно мінливому професійному світі (Крячек, 2025b).

Список посилань

Алексеева, С. В., Гриценко, І. А., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., & Орлов, В. Ф. (2019). *Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник*; за ред. Д. О. Закатнова. Полісся. <https://lib.iitta.gov.ua/717525>

Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021). *Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник*. Полісся. <http://lib.iitta.gov.ua/729005/>

Гриценко, І. А. (2017). Складові кар'єрної компетентності учнів ПТНЗ. *Теорія і методика професійної освіти*
<https://lib.iitta.gov.ua/712270/>

Лозовецька, В. Т. (2015). *Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія*. ІПТО НАПН України.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/106915/>

Крячек, О. (2024a). Теоретичний аналіз феномена «кар'єрна компетентність» у контексті професійної підготовки майбутніх бакалаврів з економіки підприємства. *Професійна педагогіка*, 2(29), 66–72. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.66-72>

Крячек, О. О. (2024b). Роль кар'єрної компетентності майбутніх економістів у їх професійному становленні, *Інноваційна професійна освіта*, 1(14), 198–205.

Крячек, О. О. (2024c). Проблеми формування кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства в науковій літературі та педагогічній практиці. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4(138), 197–211.

Крячек, О. О. (2024d). Роль кар'єрної компетентності майбутніх економістів у їх професійному становленні. *Інноваційна професійна освіта*, 1(14), 201–205.

Крячек, О. О. (2025a). Чинники впливу на розвиток кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства. *Інноваційна професійна освіта*, 1(22), 383–391.

Крячек О. О. (2025b) Формування кар'єрної компетентності майбутніх економістів у контексті студентських очікувань: аналітичні результати онлайн-опитування. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2(142), 306–315.